

31. EGYETEMI NYELVÉSZETI NAPOK
KOMMUNIKÁCIÓ – KONCEPTUALIZÁCIÓ – FUNKCIONALITÁS
Nemzetközi tudományos konferencia
2023. október 17.

31. UNIVERSITY LINGUISTIC DAYS
COMMUNICATION – CONCEPTUALIZATION – FUNCTIONALITY
International scientific conference
October 17th, 2023

REZÜMÉKÖTET BOOK OF ABSTRACTS

ÚJVIDÉKI EGYETEM, BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANSZÉK
Újvidék, 2023

UNIVERSITY OF NOVI SAD, FACULTY OF PHILOSOPHY
DEPARTMENT OF HUNGARIAN STUDIES
Novi Sad, 2023

CIP – A készülő kiadvány katalogizálása
A Matica srpska Könyvtára, Novi Sad

811.511.141(048.3)

EGYETEMI Nyelvészeti Napok (31 ; 2023 ; Újvidék)

Kommunikáció, konceptualizáció, funkcionalitás :
nemzetközi tudományos konferencia : rezümékötet =
Communication, conceptualization, functionality :
international scientific conference : book of abstracts / 31.
Egyetemi Nyelvészeti Napok, Újvidék, 2023. október 17.
= 31. University Linguistic Days, Novi Sad, 17 th October
2023 ; [szervező] Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi
Kar, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék = [organised by]
University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Department of
Hungarian Studies ; [szerkesztette Andrić Edit]. – Újvidék :
Bölcsészettudományi Kar, Magyar Nyelv és Irodalom
Tanszék = Novi Sad : Faculty of Philosophy, Department of
Hungarian Studies, 2023 (Novi Sad : Sajnos). – 44 p. ; 22 cm

Uporedno mađ. tekst i engl. prevod. – Tiraž 100.

ISBN 978-86-6065-776-5

a) Мађарски језик – Апстракт

COBISS.SR-ID 126333449

31. EGYETEMI NYELVÉSZETI NAPOK

KOMMUNIKÁCIÓ – KONCEPTUALIZÁCIÓ – FUNKCIONALITÁS

Nemzetközi tudományos konferencia

31. UNIVERSITY LINGUISTIC DAYS

COMMUNICATION – CONCEPTUALIZATION – FUNCTIONALITY

International scientific conference

Helyszín	Venue
Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Újvidék, Dr. Zoran Đinđić u. 2.	University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Novi Sad, Dr Zorana Đinđića 2.
Időpont	Date
2023. október 17.	17 th October 2023.

TUDOMÁNYOS PROGRAMBIZOTTSÁG SCIENTIFIC COMMITTEE

Elnök / Chair

Dr. Andrić Edit

(ÚE, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, Szerbia)

Tagok / Members

Dr. Imrényi András

(ELTE, BTK, Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Budapest, Magyarország)

Dr. Kovács Rácz Eleonóra

(ÚE, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, Szerbia)

Dr. Lehocki-Samardžić Ana

(Eszéki Josip Juraj Strossmayer Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar,
Eszék, Horvátország)

Dr. Nádor Orsolya

(Pozsonyi Univerzita Komenského v Bratislave, Pozsony, Szlovákia)

Dr. Oszkó Beatrix

(Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest, Magyarország;
ÚE, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, Szerbia)

Dr. Pásztor-Kicsi Mária

(ÚE, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, Szerbia)

Dr. Szoták Szilvia

(Budapesti Metropolitan Egyetem; OFFI Zrt.; Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat,
Budapest, Magyarország)

Dr. Toldi Éva

(ÚE, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék, Szerbia)

Dr. Vukov Raffai Éva

(ÚE, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka, Szerbia)

31. EGYETEMI NYELVÉSZETI NAPOK
KOMMUNIKÁCIÓ – KONCEPTUALIZÁCIÓ – FUNKCIONALITÁS
Nemzetközi tudományos konferencia

PROGRAM

Időpont: 2023. október 17.

Helyszín: Újvidéki Egyetem, BTK, Dr. Zoran Đinđić u. 2.

9.00–9.30 Regisztráció

9.30–9.40 Megnyitó (**Toldi Éva** tanszékvezető)

PLENÁRIS ELŐADÁSOK

Helyszín: a Bölcsészettudományi Kar moziterme

Elnöklő: Andrić Edit

9.40–10.20 **Imrényi András** (Budapest, Magyarország):

A MONDAT MINT JELENTÉSSZERKEZETEK HÁLÓZATA

A SZEKCIÓ

Helyszín: a Bölcsészettudományi Kar moziterme

I. ülészak

Elnöklő: Oszkó Beatrix

10.30–10.50 **Vukov Raffai Éva** (Szabadka, Szerbia):

NYELVRŐL ÉS KÖZÖSSÉGRŐL SZÓLÓ DISKURZUSOK SZÉKELYKEVÉN

10.50–11.10 **Szoták Szilvia** (Budapest, Magyarország):

AZ AUSZTRIAI MAGYAR DIASZPÓRA NYELVHASZNÁLATI SZOKÁSAI A CIVIL SZFÉRÁBAN –
SZEMELVÉNYEK EGY SZOCIOLINGVISZTIKAI KUTATÁS EREDMÉNYEIBŐL

11.10–11.30 **Kovács Rácz Eleonóra** (Újvidék, Szerbia):

A VAJDASÁGI MAGYAR NYELVHASZNÁLAT ÉLŐNYELVI, ÍROTT NYELVI, VALAMINT
KOMMUNIKÁCIÓS FUNKCIÓI AZ EGYES NYELVHASZNÁLATI SZÍNTEREK MENTÉN

11.30–11.50 **Rosenberg Mátyás** (Budapest, Magyarország):

KONCEPTUÁLIS ÉS GYAKORLATI VÁLTOZÁSOK A MAGYARORSZÁGI ROMANI SZÓTÁRAKBAN
(1797–2021)

11.50–12.00 *Vita*

12.00–12.30 *Kávészünet*

II. ülészak

Elnöklő: Katona Edit

- 12.30–12.50 **Szabó Laki Boglárka** (Újvidék, Szerbia):
KOGNITÍV METAFORÁK A BESZÉLT NYELVI ÉLETTÖRTÉNETEKBE
- 12.50–13.10 **Zentainé Kollár Andrea** (Szeged, Magyarország):
A DIALEKTUS FORMÁI ÉS FUNKCIÓI ELENA FERRANTE PRÓZÁJÁBAN
- 13.10–13.30 **Kissné Banga Orsolya** (Szeged, Magyarország):
SZÁRD NYELVI ELEMÉK GRAZIA DELEDDA PRÓZÁJÁBAN
- 13.30–13.50 **Kónya Orsolya** (Szeged, Magyarország):
ÜGYNÖKVIZSGÁLAT A KÖZÖSSÉGI MÉDIA FELÜLETÉN: A NEMSZTENDERD NYELVVÁLTO-
ZAT MEGÍTÉLÉSE A DIGITÁLIS TÉRBEN
- 13.50–14.00 *Vita*
- 14.00–15.00 *Ebédszünet*

III. ülészak

Elnöklő: Kovács Rácz Eleonóra

- 15.00–15.20 **Huber Máté** (Szeged, Magyarország):
SZAKMÓDSZERTANOS OKTATÓK MEGGYŐZŐDÉSEI AZ ANGOL ÉS A NÉMET NYELV TÖBB-
KÖZPONTÚSÁGÁRÓL: PILOT EREDMÉNYEK KÉT MAGYARORSZÁGI EGYETEMRŐL
- 15.20–15.40 **Angyal László** (Nyitra, Szlovákia):
PESTY FRIGYES HELYNÉVTÁRA NÓGRÁD MEGYEI NÉVANYAGÁNAK SZOCIOONOMASZTIKAI-
SZOCIOPRAGMATIKAI VIZSGÁLATA
- 15.40–16.00 **Lehocki-Samardžić Ana – Katić Ante** (Eszék, Horvátország):
A ROKONI VISZONYOK MEGNEVEZÉSE A HÁBORÚ UTÁNI KÓRÓGYON
- 16.00–16.20 **Molnár Csikós László** (Újvidék, Szerbia):
AZ IMPLICIT NORMÁJÚ NÉPNYELV NAPJAINKBAN
- 16.20–16.30 *Vita*
- 16.45 *A konferencia berekesztése*

B SEKCIÓ

Helyszín: a Bölcsészettudományi Kar díszterme, I. emelet, 114.

I. ülés

Elnöklő: Szabó Laki Boglárka

- 10.30–10.50 **Pásztor-Kicsi Mária** (Újvidék, Szerbia):
ALAPÍZEK ÉS ALAPÍZNEVEK A MAGYAR ÉS A SZERB NYELVBEN
- 10.50–11.10 **Marthy Annamária** (Budapest, Magyarország):
AZ ORVOS-BETEG KAPCSOLAT KIALAKÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ KOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKÁK
BEMUTATÁSA
- 11.10–11.30 **Szöke Eszter – Szabó Martina Katalin** (Kiskunhalas–Szeged, Magyarország):
EGY MAGYAR NYELVŰ DIZARTRIA-KORPUSZ LÉTREHOZÁSÁNAK FOLYAMATA ÉS
TAPASZTALATAI
- 11.30–11.50 **Móricz Virág Kinga** (Újvidék, Szerbia):
A GYÓGYPEDAGÓGIAI KIFEJEZÉSEK KOMMUNIKÁCIÓS ASPEKTUSA
- 11.50–12.00 *Vita*
- 12.00–12.30 *Kávészünet*

II. ülés

Elnöklő: Vukov Raffai Éva

- 12.30–12.50 **Cser András – Oszkó Beatrix – Várnai Zsuzsa** (Budapest, Magyarország):
A MAGYAR LABIÁLIS HARMÓNIA KIALAKULÁSÁNAK KÉRDÉSÉHEZ
- 12.50–13.10 **Tóth Szilárd** (Budapest, Magyarország):
A PALATALIZÁCIÓ ELMÉLETI MEGJÓOSOLHATÓSÁGA
- 13.10–13.30 **Oszkó Beatrix – Sipos Mária – Várnai Zsuzsa** (Budapest, Magyarország):
A MAGYAR LOKATÍV MONDATOK IGEI ELEMEIRŐL
- 13.30–13.50 **Molnár Zsuzsanna – Sipos Mária** (Budapest, Magyarország):
AZ 'ÁLL' IGE A SZLOVÁK NYELV LOKATÍV MONDATAIBAN
- 13.50–14.00 *Vita*
- 14.00–15.00 *Ebédészünet*

III. ülészak

Elnöklő: Pásztor-Kicsi Mária

- 15.00–15.20 **Katona Edit** (Újvidék, Szerbia):
IGEKÖTŐS IGEI SZERKEZETEK VIZSGÁLATA A SPORTNYELVBEN
- 15.20–15.40 **Tüskei Vilma** (Újvidék, Szerbia):
AZ ABBA- IGEKÖTŐ
- 15.40–16.00 **Andrić Edit** (Újvidék, Szerbia):
A VERBÁLIS KOMMUNIKÁCIÓVAL KAPCSOLATOS SZÓLÁSHASONLATOK A MAGYARBAN ÉS SZERB MEGFELELŐIK
- 16.00–16.20 **Juhász Tóth Tímea** (Újvidék, Szerbia):
GRAMMATIKAI ÁTVÁLTÁSI MŰVELETEK A VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY HIVATALOS LAPJÁNAK SZERBRŐL MAGYARRA VALÓ FORDÍTÁSÁBAN
- 16.20–16.30 **Nádor Orsolya** (Pozsony, Szlovákia):
KELET-KÖZÉP-EURÓPAI GASZTRONÓMIA A TERMINI MAGYAR-MAGYAR SZÓTÁRBAN
- 16.30–16.45 *Vita*
- 16.45 *A konferencia berekesztése*

TIME SCHEDULE

Date: October 17th, 2023.

Venue: University of Novi Sad, Faculty of Philosophy, Dr Zorana Đinđića 2.

9.00–9.30 Registration

9.30–9.40 Opening (**Éva Toldi** Head of Department)

PLENARY LECTURES

Faculty's Cinema Hall

Chair: Edit Andrić

9.40–10.20 **András Imrényi** (Budapest, Hungary):
THE CLAUSE AS A NETWORK OF SEMANTIC STRUCTURES

PRESENTATIONS A

Faculty's Cinema Hall

Section 1

Chair: Beatrix Oszkó

10.30–10.50 **Éva Vukov Raffai** (Subotica, Serbia):
DISCOURSES ON LANGUAGE AND COMMUNITY IN SZÉKELYKEVE (SKORENOVAC)

10.50–11.10 **Szilvia Szoták** (Budapest, Hungary):
LANGUAGE USE HABITS OF THE HUNGARIAN DIASPORA IN AUSTRIA IN THE CIVIL SPHERE -
EXCERPTS FROM A SOCIOLINGUISTIC RESEARCH

11.10–11.30 **Eleonóra Kovács Rácz** (Novi Sad, Serbia):
THE FUNCTIONS OF THE SPOKEN, WRITTEN AND COMMUNICATIVE USE OF HUNGARIAN
IN VOJVODINA ALONG THE DIFFERENT LANGUAGE-USE DOMAINS

11.30–11.50 **Mátyás Rosenberg** (Budapest, Hungary):
CONCEPTUAL AND PRACTICAL CHANGES IN HUNGARIAN ROMANI DICTIONARIES
(1797-2021)

11.50–12.00 *Discussion*

12.00–12.30 *Coffee break*

Section 2

Chair: Edit Katona

- 12.30–12.50 **Boglárka Szabó Laki** (Novi Sad, Serbia):
COGNITIVE METAPHORS IN ORAL LIFE STORIES
- 12.50–13.10 **Andrea Zentainé Kollár** (Szeged, Hungary):
FORMS AND FUNCTIONS OF DIALECT IN THE PROSE OF ELENA FERRANTE
- 13.10–13.30 **Orsolya Kissné Banga** (Szeged, Hungary):
SARDINIAN ELEMENTS IN THE PROSE OF GRAZIA DELEDDA
- 13.30–13.50 **Orsolya Kónya** (Szeged, Hungary):
AGENT TESTING ON SOCIAL MEDIA: THE PERCEPTION OF NON-STANDARD VARIETY IN THE DIGITAL SPACE
- 13.50–14.00 *Discussion*
- 14.00–15.00 *Lunch break*

Section 3

Chair: Eleonóra Kovács Rác

- 15.00–15.20 **Máté Huber** (Szeged, Hungary):
TEACHER TRAINERS' BELIEFS CONCERNING THE PLURICENTRICITY OF ENGLISH AND GERMAN: PILOT FINDINGS FROM TWO HUNGARIAN UNIVERSITIES
- 15.20–15.40 **László Angyal** (Nitra, Slovakia):
SOCIOONOMASTIC-SOCIOPRAGMATIC ANALYSIS OF THE PLACE-NAME DATABASE OF FRIGYES PESTY IN NÓGRÁD COUNTY
- 15.40–16.00 **Ana Lehocki-Samardžić – Ante Katić** (Osijek, Croatia):
NAMING OF KINSHIP RELATIONSHIPS IN POST-WAR KÓRÓGY
- 16.00–16.20 **László Molnár Csikós** (Novi Sad, Serbia):
THE VERNACULAR WITH AN IMPLICIT NORM NOWADAYS
- 16.20–16.30 *Discussion*
- 16.45 *Closing of the conference*

PRESENTATIONS B

Faculty of Philosophy 1st floor, Room 114.

Section 1

Chair: Boglárka Szabó Laki

- 10.30–10.50 **Mária Pásztor-Kicsi** (Novi Sad, Serbia):
BASIC TASTES AND BASIC TASTE TERMS IN HUNGARIAN AND SERBIAN LANGUAGES
- 10.50–11.10 **Annamária Marthy** (Budapest, Hungary):
COMMUNICATION TECHNIQUES TO DEVELOP THE DOCTOR-PATIENT RELATIONSHIP,
LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES
- 11.10–11.30 **Eszter Szőke – Martina Katalin Szabó** (Kiskunhalas–Szeged, Hungary):
FIRST EXPERIENCES OF CREATING A HUNGARIAN DYSARTHRIA SPEECH CORPUS
- 11.30–11.50 **Virág Kinga Móricz** (Novi Sad, Serbia):
THE COMMUNICATIVE ASPECT OF SPECIAL EDUCATION EXPRESSIONS
- 11.50–12.00 *Discussion*
- 12.00–12.30 *Coffee break*

Section 2

Chair: Éva Vukov Raffai

- 12.30–12.50 **András Cser – Beatrix Oszkó – Zsuzsa Várnai** (Budapest, Hungary):
ON THE ORIGIN OF LABIAL HARMONY IN HUNGARIAN
- 12.50–13.10 **Szilárd Tóth** (Budapest, Hungary):
THE THEORETICAL PREDICTABILITY OF PALATALIZATION
- 13.10–13.30 **Beatrix Oszkó – Mária Sipos – Zsuzsa Várnai** (Budapest, Hungary):
ON THE VERBAL ELEMENTS OF HUNGARIAN LOCATIVE SENTENCES
- 13.30–13.50 **Zsuzsanna Molnár – Mária Sipos** (Budapest, Hungary):
THE VERB ‘STAND’ IN LOCATIVE SENTENCES IN SLOVAKIAN
- 13.50–14.00 *Discussion*
- 14.00–15.00 *Lunch break*

Section 3

Chair: Mária Pásztor-Kicsi

- 15.00–15.20 **Edit Katona** (Novi Sad, Serbia):
PREFIXED VERB STRUCTURES IN THE LANGUAGE OF SPORT
- 15.20–15.40 **Vilma Tüskei** (Novi Sad, Serbia):
HUNGARIAN PREFIX *ABBA*-
- 15.40–16.00 **Edit Andrić** (Novi Sad, Serbia):
HUNGARIAN SIMILES RELATED TO VERBAL COMMUNICATION AND THEIR SERBIAN
CORRESPONDENTS
- 16.00–16.20 **Tímea Juhász Tóth** (Novi Sad, Serbia):
GRAMMATICAL CONVERSION OPERATIONS FROM SERBIAN TO HUNGARIAN IN THE
TRANSLATION OF THE OFFICIAL JOURNAL OF THE AUTONOMOUS PROVINCE OF
VOJVODINA
- 16.20–16.30 **Orsolya Nádor** (Bratislava, Slovakia):
EAST-CENTRAL EUROPEAN GASTRONOMY IN THE TERMINI HUNGARIAN-HUNGARIAN
DICTIONARY
- 16.30–16.45 *Discussion*
- 16.45 *Closing of the conference*

AZ ELŐADÁSOK TARTALMI ÖSSZEFOGLALÓJA ABSTRACTS

Andrić Edit

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
andrice@ff.uns.ac.rs

A VERBÁLIS KOMMUNIKÁCIÓVAL KAPCSOLATOS SZÓLÁSHASONLATOK A MAGYARBAN ÉS SZERB MEGFELELŐIK

A frazeológia egyetlen nyelv viszonylatában is rendkívül sok elemzési lehetőséget nyújt, a kontrasztív vizsgálatok azonban annál is több szempontot vetnek fel. A dolgozat ezúttal a frazeológiai egységek egyik válfajával, a szóláshasonlatokkal foglalkozik, és pedig a kommunikatív igékkel alkotott hasonlatokra koncentrálna. A magyar–szerb frazémaszótáron dolgozva ugyanis kiderült, hogy az azonos szerkezetű és lexikai összetételű szólások között jelentős mértékben vannak képviseltetve a szóláshasonlatok. A referátum célja, hogy megállapítsuk, mennyiben hasonlítanak és milyen mértékben térnek el a beszédtevékenység hasonlítására szolgáló határozói értékű frazeológiai egységek a két nyelvben. A hangsúly elsősorban a korpuszban található példák szerkezeti felépítésén lesz, mivelhogy minden tekintetben különböző nyelvcsoporthoz tartozó két nyelvet vetünk össze. A beszédigék mellett mindkét nyelvben más jellegű igék is előfordulnak a kommunikációs szituációnak megfelelően. Emellett a beszéd konceptualizációjának kérdését, valamint a fogalmi képzettársítások forrástartományát is érinti az előadás.

Kulcsszavak: szóláshasonlatok, kommunikatív igék, magyar nyelv, szerb nyelv

HUNGARIAN SIMILES RELATED TO VERBAL COMMUNICATION AND THEIR SERBIAN CORRESPONDENTS

The phraseology of a single language offers a rich resource for analysis, but contrastive studies may shed light on even more more nuances. The present study explores a subtype of phraseological units, similes, focusing on those related to verbs of communication. While working on the Hungarian-Serbian dictionary of idioms, it became evident that among Hungarian and Serbian idioms of the same structure and lexical composition there is a significant number of similes. The aim of this study is to determine to what extent the two languages' similes related to the manner of verbal communication correspond or differ. The emphasis will primarily be on the structural component of the examples in the corpus since the two languages contrasted belong to two different language groups in all relevant respects. Depending on the communication situation, in both languages under scrutiny verbs other than verbs of communication may occur in these similes. These are also discussed in the study and so is the issue of the conceptualization of speech, as well as the source domain of conceptual associations.

Keywords: similes, verbs of communication, Hungarian, Serbian

■
Angyal László

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, Nyitra, Szlovákia
langyal96@gmail.com

PESTY FRIGYES HELYNÉVTÁRA NÓGRÁD MEGYEI NÉVANYAGÁNAK SZOCIOONOMASZTIKAI-SZOCIOPRAGMATIKAI VIZSGÁLATA

A Magyar Nemzeti Helynévtár Program egyik célja Pesty Frigyes helynévtárának közzététele. A programban a helynévanyag Nógrád megyei korpuszának leírására vállalkoztam. Ehhez kapcsolódóan a tanulmány Pesty Frigyes helynévtára Nógrád megyei anyagának szocioonomasztikai-szociopragmatikai szempontú vizsgálatát mutatja be. Pesty Frigyes helynévtára viszonylag rövid időn belül összegyűjtött, szinkrón helynévkorpuszt tartalmaz, amely azóta történeti értékű névanyagává vált. Névtani, nyelvtörténeti, néprajzi, helytörténeti, történeti földrajzi stb. szempontból is rendkívül értékes gyűjtemény. A helynévtár Nógrád megyei településeinek leírásakor számtalan olyan község lejegyzésére akadtam, amelyek szövegei kiválóan alkalmasak szocioonomasztikai-szociopragmatikai vizsgálatokra. Vizsgálatom tehát szocioonomasztikai szempontú: célom a Nógrád vármegyében évszázadok óta együtt élő magyar és szlovák etnikum nyelvi interferencia-jelenségeinek, a névkontaktológia jellemzőinek bemutatása. A magyar–szlovák kétnyelvű környezet, a nyelvi kölcsönhatás eredményeként a földrajzi nevek és a személynevek anyagában is megjelennek a kontaktusjelenségek. Egy-egy község határleírásában a magyar és a szlovák területmegnevezések ingadoznak, az elnevezések sokszor mindkét nyelvű változatban szerepelnek. A helynévtár anyaga a szocioonomasztikai vizsgálatokon túlmenően szociopragmatikai szempontú vizsgálatokra is alkalmas, ugyanis számtalan adatot találunk a nők megnevezésére, megjelölésére, megszólítására, így a tanulmány erre is kitér majd.

Kulcsszavak: névtan, szociopragmatika, szocioonomasztika, kontaktusjelenségek

SOCIOONOMASTIC-SOCIOPRAGMATIC ANALYSIS OF THE PLACE-NAME DATABASE OF FRIGYES PESTY IN NÓGRÁD COUNTY

One of the aims of the Hungarian National Toponym Registry Program is to publish the toponyms of Frigyes Pesty's database. In the programme I undertook to describe the corpus of the place-name corpus of Nógrád County. In my study I present a socioonomastic-sociopragmatic analysis of the Nógrád County material of Frigyes Pesty's place-name database. The place-name database of Frigyes Pesty is an extremely valuable collection from the point of view of onomastics, language history, ethnography, local history, historical geography, etc. It contains a corpus of synchronic place names collected in a relatively short period of time, which has since become a body of names of historical value. While describing the settlements of

Nógrád County, I came across numerous entries of villages whose texts are perfectly suitable for socionomastic-sociopragmatic studies. My research is therefore socioonomastic: my aim is to present the linguistic interference phenomena and the characteristics of the name contactology of the Hungarian and Slovak ethnic groups living together in Nógrád county. As a result of the Hungarian-Slovak bilingual environment and the linguistic interaction, contact phenomena appear in the material of geographical names and personal names. In the boundary descriptions of a municipality, Hungarian and Slovak names of areas fluctuate, and names often appear in both languages. In addition to socioonomastic studies, the material of the place-name directory is also suitable for sociopragmatic studies, as there are numerous data on the naming, designation and addressing of women, and so I will also deal with this in the study.

Keywords: **onomastics, sociopragmatics, socioonomastics, contact phenomena**

Cser András

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest
cser.andras@nytud.hu

Oszkó Beatrix

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
oszkobea@gmail.com

Várnai Zsuzsa

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
varnai.zsuzsa@nytud.hu

A MAGYAR LABIÁLIS HARMÓNIA KIALAKULÁSÁNAK KÉRDÉSÉHEZ

Harmóniajelenségeket a világ sok nyelvének magánhangzó-rendszerében lehet találni, különféle formákban. A magyarban kétféle harmónia létezik: előlségi (palatális) és kereksgéi (labiális). A kettő közül a palatális harmónia jóval régebbi, mint a labiális: míg az előbbi már az uráli alapnyelvre is rekonstruálják, az utóbbi csak az ómagyar korban alakult ki. Régóta ismert tény, hogy a progresszív labiális harmónia kialakulását megelőzte a korai ómagyar korban a labialitás regresszív terjedése (az ún. Losonczi-féle labializáció). Mivel általában a harmóniajelenségeket jegyterjedésként elemzi a fonológia, lényeges kérdés, hogy pontosan hogyan is viszonyul egymáshoz a labialitás két, ellentétes irányú: regresszív és progresszív terjedése. Az előadás azt mutatja be, hogy a kettő közötti különbség azon alapul, hogy a labialitás mint jegy státusza az ómagyar magánhangzó-rendszerben megváltozott. Míg az ómagyar kor előtt a labialitás redundáns (vagy legföljebb marginálisan kontrasztív) jegy volt, a kései ómagyar korra azonban a rendszerbe szilárdan beépült, és kiterjedt használatú megkülönböztető jeggyé vált,

azaz a palatalitással párhuzamos módon kezdett működni a magánhangzó-harmónia rendszerében (ti. progresszív terjedés formájában), erősítve a szóalakok felismerhetőségét. Amíg a labialitás korábbi regresszív terjedése koartikulációs hatással magyarázható, addig a kései ómagyar korral kialakuló progresszív terjedés főképp perceptuális és kognitív teleológiájú folyamatként értelmezhető.

Kulcsszavak: **magánhangzó-harmónia, a labialitás terjedése, ómagyar kor, koartikuláció, percepció**

ON THE ORIGIN OF LABIAL HARMONY IN HUNGARIAN

Vowel harmony is a phonological feature found in a variety of languages in a variety of forms. Hungarian displays two kinds of harmony: backness (or palato-velar) and labial (or rounding) harmony. Of the two, backness harmony diachronically precedes labial harmony by a wide margin; whereas the former is reconstructed for Proto-Uralic, the latter emerged only in the Old Hungarian period, independently of developments in the related languages. It has been known for some time that the progressive labial harmony affecting suffixes was preceded in the Early Old Hungarian period by a regressive spreading of labiality (often referred to as Losonczy's labialization). Since harmony phenomena are best analysed as essentially spreading processes, it is an important question how exactly the regressive spreading and the progressive spreading of labiality relate to each other. The claim made in the present paper is that the two are distinguished by the changing status of labiality in the Old Hungarian vowel system. While before the Old Hungarian period labiality was a redundant or at most marginally contrastive feature, by Late Old Hungarian it was a robustly entrenched contrastive feature. Thus, its participation in the harmony patterns in a way that parallels backness harmony (i.e. progressive spreading) enhanced its role in ensuring the recognizability of lexical items. While the regressive spreading of labiality at the earlier stage was a purely coarticulatory effect, the progressive spreading from Late Old Hungarian onwards had a mainly perceptual and cognitive teleology.

Keywords: **vowel harmony, spreading of labiality, coarticulation, perception, Old Hungarian**

Huber Máté

Szegedi Tudományegyetem, BTK, Angoltanár-képző és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék, Szeged
hubermate@gmail.com

SZAKMÓDSZERTANOS OKTATÓK MEGGYŐZŐDÉSEI AZ ANGOL ÉS A NÉMET NYELV TÖBBKÖZPONTÚSÁGÁRÓL: PILOT EREDMÉNYEK KÉT MAGYARORSZÁGI EGYETEMRŐL

Jelen tanulmány a magyarországi egyetemeken folyó tanárképzésben részt vevő szakmódszertanos oktatók meggyőződéseit vizsgálja az angol és a német mint idegen nyelvek többközpontúságát illetően. A pilot fázis eredményei két félig strukturált interjú elemzésén alapulnak, amelyek 2023-ban készültek két magyarországi egyetem egy-egy oktatójával. Az elemzés kiter továbbá az eredmények összehasonlítására 37 korábbi interjúval, melyek 2020 és 2022 között készültek, 21 magyarországi angol és német szakos nyelvtanárral és 16 nyelvtanulóval. Az interjúk elemzése a MAXQDA program segítségével, kvalitatív tartomelemzés keretében történt, egy 12 kódot és 21 alkódot tartalmazó kódkeret felállításával, amely összesen több mint 1000 kódolt szegmenst tartalmaz. A kiinduló hipotézis az volt, hogy a tanárok általában kevés figyelmet szentelnek a többközpontúságnak, míg a tanulók és a tanárképzők nyitottabbak a nyelvi normák sokféleségére. Az eredmények azonban azt mutatják, hogy sok esetben a tanárok intuitív módon szintén érzékenyek a témára, ami részben cáfolja a hipotézist. Fontos megfigyelés továbbá, hogy a többközpontúság-orientált nyelvoktatás az eredmények alapján az angol nyelv esetében reálisabbnak tűnik, mint a német esetében, illetve szintén jelentős észrevétel, hogy a többközpontúságot gyakran a nyelvoktatás általános kommunikatív megközelítésének szerves részeként fogják fel a válaszadók.

Kulcsszavak: angol és német mint idegen nyelvek, többközpontúság, tanárképzés, kvalitatív tartomelemzés

TEACHER TRAINERS' BELIEFS CONCERNING THE PLURICENTRICITY OF ENGLISH AND GERMAN: PILOT FINDINGS FROM TWO HUNGARIAN UNIVERSITIES

The present study is concerned with the beliefs of teacher trainers at Hungarian universities regarding the pluricentricity of English and German as foreign languages. The pilot findings are based on the analysis of two semi-structured interviews conducted in 2023 with a teacher trainer each from two Hungarian universities, comparing them to previous findings based on 37 earlier interviews from 2020-2022, with 21 teachers and 16 learners of English and German in Hungary. The interviews have been qualitatively analyzed with MAXQDA, utilizing a coding frame with 12 codes and 21 subcodes, containing more than 1000 coded segments in total. The initial hypothesis was that teachers generally devote little attention to pluricentricity,

while learners and teacher trainers are more open towards the multiplicity of linguistic standards. Yet, the findings suggest that many teachers are also intuitively sensitive to the topic, which partly refutes the hypothesis. Further important observations include that a pluricentricity-oriented language education is seen as more realistic in the case of English than in the case of German, as well as the fact that pluricentricity is often perceived as an integral part of a general communicative approach to language teaching.

Keywords: English and German as foreign languages, pluricentricity, teacher education, qualitative content analysis

Imrényi András

ELTE, BTK, Mai Magyar Nyelvi Tanszék, Budapest
imrenyi.andras@btk.elte.hu

A MONDAT MINT JELENTÉSSZERKEZETEK HÁLÓZATA

Az előadás célja a magyar elemi mondatok viszonyhálózati leírásának a bemutatása. A modell szerint a mondat formai jelöléssel asszociált jelentésvizonyok többdimenziós hálózata, amely a centrum-periféria elv szerint is szerveződik: közép-pontjában egy olyan komponens áll, amely „mondat a mondatban”. A leírás a függőségi nyelvtan és a kognitív nyelvészet háttérfeltevéseit egyesíti, több ponton magyar tudománytörténeti előzményekre is támaszkodva. A mondatjelentés dimenzióinak elkülönítése (a mondat mint egy folyamat ábrázolása; a mondat mint közlési aktus; a mondat mint kontextusba ágyazott üzenet) Halliday funkcionális nyelvtanával és Langacker kognitív nyelvtanával rokonítja a modellt.

Kulcsszavak: elemi mondat, magmondat, többdimenziós hálózat, kognitív nyelvészet, függőségi nyelvtan

THE CLAUSE AS A NETWORK OF SEMANTIC STRUCTURES

The talk presents a novel description of Hungarian finite clauses as relational networks (Imrényi 2017a, b). It is proposed that the clause is a multi-dimensional network of semantic relations associated with formal markers, and it is also organised according to the centre-periphery principle. In particular, it includes a central component that functions as a ‘clause within the clause’. The description unites the background assumptions of dependency grammar and cognitive linguistics, also relying on precedents in the history of Hungarian linguistics. With its separation of dimensions of clausal meaning (the clause profiling a process; the clause as a speech act; the clause as contextualised message), the model is consonant with Halliday’s Functional Grammar as well as Langacker’s Cognitive Grammar.

Keywords: finite clause, core component, multi-dimensional network, cognitive linguistics, dependency grammar

Juhász Tóth Tímea

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
timea.tot.juhas@ff.uns.ac.rs

GRAMMATIKAI ÁTVÁLTÁSI MŰVELETEK A VAJDASÁG AUTONÓM TARTOMÁNY HIVATALOS LAPJÁNAK SZERBRŐL MAGYARRA VALÓ FORDÍTÁSÁBAN

A fordító a forrásnyelvi és a célnyelvi szöveg közötti transzfert ún. átváltási műveletek segítségével valósítja meg. A jelen dolgozat a grammatikai átváltási műveleteket vizsgálja a *Vajdaság Autonóm Tartomány Hivatalos Lapja* 2019-ben megjelent számainak szerbről magyarra való fordításában. Az említett műveletekre a legtöbb esetben azért van szükség, mert a nyelvek grammatikai rendszere sokszor különbséget mutat. Bár a magyar és a szerb nyelv is a szintetizáló nyelvek közé tartozik, grammatikai rendszerük felépítése szükségessé teszi a műveletek alkalmazását. Az eltérő nyelvtani felépítés miatt a grammatikai átváltási műveletek száma a fordításokban szinte végtelen, ezért ez a dolgozat elsősorban a szerbről magyarra irányulóakra összpontosít.

Kulcsszavak: **szakfordítás, fordítási technikák, grammatikai átváltási műveletek, szerb nyelv, magyar nyelv, Vajdaság Autonóm Tartomány Hivatalos Lapja**

GRAMMATICAL CONVERSION OPERATIONS FROM SERBIAN TO HUNGARIAN IN THE TRANSLATION OF THE OFFICIAL JOURNAL OF THE AUTONOMOUS PROVINCE OF VOJVODINA

The translator transfers the text between the source language and the target language in the so-called it is implemented using conversion operations. This work examines the grammatical conversion operations in the translation of the issues of the Official Journal of the Autonomous Province of Vojvodina published in 2019 from Serbian to Hungarian. In most cases, the aforementioned operations are necessary because the grammatical systems of languages often show differences. Although Hungarian and Serbian are also synthesizing languages, the structure of their grammatical system makes it necessary to use operations. Due to the different grammatical structure, the number of grammatical conversion operations in translations can be said to be infinite, so this work points to those whose characteristic direction is from Serbian to Hungarian.

Keywords: **specialized translation, translation techniques, grammatical conversion operations, Serbian language, Hungarian language, The Official Journal of the Autonomous Province of Vojvodina**

Katona Edit

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
katonae.zenta@gmail.com

IGEKÖTŐS IGEI SZERKEZETEK VIZSGÁLATA A SPORTNYELVBEN

A sportnyelv a dinamikusan fejlődő szaknyelvek közé tartozik, s a sportnyelvújítás szinte állandóan zajlik. A dolgozat azt tárgyalja, milyen sajátos módon jelennek meg az igekötős szerkezetek a labdarúgás nyelvében, miközben a nyelv általános törvényeihez igazodnak, s állandó interakcióban vannak a köznyelvvel és az idegen nyelvű terminológiával. Bemutatja a labdarúgásra jellemző igekötős igék kapcsolódási lehetőségeit az ige argumentumszerkezetében, a sportnyelvet átható figurativitás elemzése során pedig feltárja, hogy az igekötős szerkezetek szemantikája hogyan érvényesül a szaknyelvi szövegekben, illetve kísérletet tesz annak elhatárolására, mikor befolyásolják döntően a meghatározott szerkezetek és jelentések alkalmazását pragmatikai tényezők.

Kulcsszavak: grammatika, szemantika, pragmatika, kognitív szemlélet, képiség

PREFIXED VERB STRUCTURES IN THE LANGUAGE OF SPORT

The language of sport is one of the most dynamically evolving technical languages. It is in a state of unstoppable change, and the renewal of sports language is almost constant. This paper discusses the specific ways in which prefixed verb structures appear in the language of football, while conforming to the general laws of language and interacting constantly with the standard language and foreign language terminology. It shows how verb conjunctions in football are connected in the argument structure of the verb, and by analysing the figurative nature that pervades the language of sport, it reveals how the semantics of verb structures prevail in technical language texts, and attempts to distinguish when pragmatic factors have a decisive influence on the use of specific structures and meanings.

Keywords: grammar, semantics, pragmatics, cognitive approach, imagery

Kissné Banga Orsolya

Szegedi Tudományegyetem, Szeged
orsolya.banga@gmail.com

SZÁRD NYELVI ELEMELK GRAZIA DELEDDA PRÓZÁJÁBAN

Az előadás a Nobel-díjas szárd író, Grazia Deledda műveit elemzi a szövegekben megjelenő szárd nyelvi elemek szempontjából. A szárd és az olasz együttes megjelenítésével Deledda szándéka az, hogy a szárd nyelvet mind olaszországi, mind pedig európai szinten is megismertesse. A kutatásom célja a szárd nyelv használata mögötti művészi szándék felderítése, illetve azoknak a szöveghelyeknek, valamint az ezekhez kapcsolódó érzelmi síkoknak a bemutatása, feltárása, ahol a szerző indokoltnak látta az olasz sztenderdtől való eltérést. Az előadás Deledda három művét, az *Elias Portolu*, *A repkény* és a *Mint szélben a nád* című regényeit vizsgálja. A magyarul is megjelent két regény esetében bemutatásra kerül az is, hogy a magyar fordítók milyen stratégiákat választottak a szárd tájnyelvi elemek fordítása során.

Kulcsszavak: szárd, olasz, Olaszország, dialektus, fordítás, Deledda

SARDINIAN ELEMENTS IN THE PROSE OF GRAZIA DELEDDA

In my lecture, I analyze the work of the Nobel Prize-winning Sardinian writer Grazia Deledda from the point of view of the Sardinian linguistic elements appearing in her texts. By using Sardinian and Italian together, Deledda's intention is to introduce the Sardinian language both in Italy and at the European level. The aim of my research is to discover the artistic intention behind the use of the Sardinian language, and to present and reveal those textual places and the related emotional planes where the author saw it as justified to deviate from the Italian standard. In my lecture, I examine three of Deledda's works, *Elias Portolu*, *Ivy* and *Reeds in the Wind*. In the case of the two novels published in Hungarian, I also present the strategies chosen by Hungarian translators during the translation of the Sardinian dialect elements.

Keywords: Sardinian, Italian, Italy, dialect, translation, Deledda

Kónya Orsolya

Szegedi Tudományegyetem, Szeged
orsolya.konya@gmail.com

ÜGYNÖKVIZSGÁLAT A KÖZÖSSÉGI MÉDIA FELÜLETÉN: A NEMSZTENDERD NYELVVÁLTOZAT MEGÍTÉLÉSE A DIGITÁLIS TÉRBEN

Az előadás egy attitűdvizsgálati kutatás eredményeit ismerteti. A kutatás digitális felületen történt, ügynökvizsgálati módszerrel: azt vizsgálta, hogyan reagálnak szegedi, hódmezővásárhelyi és budapesti kisvállalkozások egy sztenderd, illetve nemsztenderd, ö-ző nyelvváltozatban megírt kérdésre. Az előadás kitér a kutatás hipotéziseire és módszertanának bemutatására is – beleértve a kutatási módszer alkalmazásának előnyeit és hátrányait –, és kvalitatív módszerekkel elemzi a kapott eredményeket.

Kulcsszavak: **digitális felület, közösségi média, ügynökvizsgálat, attitűd, nemsztenderd nyelvváltozat**

AGENT TESTING ON SOCIAL MEDIA: THE PERCEPTION OF NON-STANDARD VARIETY IN THE DIGITAL SPACE

In my presentation I will present the results of an attitude survey. The research was conducted on a digital interface, using an agent-testing method: I investigated how small businesses in Szeged, Hódmezővásárhely and Budapest react to a question written in standard and non-standard, ö-dialect variety. In my presentation, I will also discuss the hypotheses and methodology of the research method, and analyse the results using qualitative methods.

Keywords: **digital interface, social media, agent testing, attitude, non-standard variety**

Kovács Rácz Eleonóra

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
kreleonora@ff.uns.ac.rs

A VAJDASÁGI MAGYAR NYELVHASZNÁLAT ÉLŐNYELVI, ÍROTT NYELVI, VALAMINT KOMMUNIKÁCIÓS FUNKCIÓI AZ EGYES NYELVHASZNÁLATI SZÍNTEREK MENTÉN

A vajdasági magyarság nyelvét illetően áttekintjük azokat a domináns funkciókat, amelyek a mindennapok kommunikációját meghatározzák. A tanulmány a vajdasági magyar írott és beszélt változatának főbb társadalmi és nyelvi funkcióit tárgyalja. Kitér a nyelv és identitás, a nyelv és oktatás, a nyelv és közösségi kommunikáció, a nyelv és média kapcsolatára, tárgyalja továbbá a szerb nyelv magyarra gyakorolt hatását, megemlíti emellett a magyar nyelvjárás szerepét is. A magyar írásbeliség kapcsán helyesírási funkciók is bemutatásra kerülnek. Az előadás kitér a funkcionális-szituatív kétnyelvűség kapcsán felmerülő nyelvhasználat jellemzőire és fontosságára is. Célja, hogy felhívja a figyelmet azokra a szociológiai és nyelvi funkciókra, amelyek meghatározzák a vajdasági magyar kommunikációs hatókörét.

Kulcsszavak: vajdasági magyar nyelvhasználat, nyelvhasználati szintér, kommunikációs hatókör, funkcionális-szituatív nyelvhasználat, írott nyelvi és élőnyelvi funkciók

THE FUNCTIONS OF THE SPOKEN, WRITTEN AND COMMUNICATIVE USE OF HUNGARIAN IN VOJVODINA ALONG THE DIFFERENT LANGUAGE-USE DOMAINS

The dominant functions of the Hungarian language in Vojvodina that determine everyday communication are reviewed. The paper discusses the main social and linguistic functions of the written and spoken varieties of Vojvodina Hungarian. It discusses the relationship between language and identity, language and education, language and community communication, language and media, and the influence of Serbian on Hungarian, while also mentioning the role of the Hungarian dialect. Spelling functions are also presented in the context of Hungarian literacy. The characteristics and importance of language use in the context of functional-situational bilingualism are also discussed. The aim of the paper is to draw attention to the sociological and linguistic functions that determine the communicative scope of Hungarian in Vojvodina.

Keywords: Hungarian language use in Vojvodina, communicative scope, functional-situational language use, written language and spoken Hungarian language in Vojvodina

Lehocki-Samardžić Ana

Eszéki Bölcsészettudományi Kar, Eszék
alehocki@ffos.hr

Katić Ante

Eszéki Bölcsészettudományi Kar, Eszék
katic.ante@hotmail.com

A ROKONI VISZONYOK MEGNEVEZÉSE A HÁBORÚ UTÁNI KÓRÓGYON

Az előadás fő célja a ma Kórógyon (Horvátország) használt rokoni kifejezések összehasonlítása a Penavin Olga által gyűjtött adatokkal, és ennek segítségével bizonyítani a rendszerváltozás utáni folyamatokat Kórógyon mind a nyelvhasználat, mind az etnicitás szempontjából. A 2019 és 2021 között végzett nyelvjárásgyűjtések alapján, amit egy 2020-ban elvégzett kérdőíves kutatás egészített ki, megállapítható, hogy a Penavin Olga által gyűjtött anyag és az utóbbi öt év alatt dokumentált állapot között jelentős az eltérés. A kérdőív és az interjúk adatai alapján megvizsgáltuk a nyelvjárás és a horvát nyelv használatát a családon belül és kívül. Az előadás áttekinti a horvát nyelv egyre nagyobb elterjedésének, illetve a nyelvjárásvesztés okait is. Kórógyon még mindig lehet hallani az ősi nyelvjárást, viszont a magyar nyelv határon túl nemcsak a többség nyelvével vetekszik, hanem a világnyelvekkel is, így a magyar falvakban az angol már a nyelvi tájképben is megjelent.

Kulcsszavak: Kórógy, nyelvjárásziget, anyanyelvhasználat, határon túli anyanyelvhasználat, horvát nyelv hatása

NAMING OF KINSHIP RELATIONSHIPS IN POST-WAR KÓRÓGY

The main goal of our presentation is to compare the expressions of kinship used today in Kórógy (Croatia) with the data collected by Olga Penavin, to prove the processes after the regime change in Kórógy, both in terms of language use and ethnicity. Based on the dialect expressions collected between 2019 and 2021, which are supplemented by a questionnaire survey that was carried out in 2020, it can be concluded that there is a significant difference between the material collected by Olga Penavin and the data collected in the last 5 years. Based on the data from the questionnaire and the interviews, we examined the dialect and the use of the Croatian language inside and outside the family surroundings. In our presentation, we will examine the reasons for the increased use of the Croatian language and the loss of the dialect. In Kórógy, you can still hear the “old” dialect, but it is important to bear in mind that the Hungarian language competes not only with the language of the majority, but also with world languages, such as the English language which has already appeared in the linguistic landscape in Hungarian villages.

Keywords: Kórógy, dialect island, mother tongue use, cross-border mother tongue use, influence of the Croatian language

■
Marthy Annamária

Semmelweis Egyetem, Szaknyelvi Intézet, Budapest
annmarthy@gmail.com

AZ ORVOS-BETEG KAPCSOLAT KIALAKÍTÁSÁRA IRÁNYULÓ KOMMUNIKÁCIÓS TECHNIKÁK BEMUTATÁSA

A kutatás az orvosi ellátások egy speciális területén, a szülészeti ellátásban alkalmazott kommunikációs technikákat vizsgálja. A megfelelő kommunikáció kulcsfontosságú a szülésznő-szülő nő kapcsolatban, mivel ez segíti a felek közötti optimális információáramlást, a megértést és a kölcsönös bizalom kialakulását. A hatékony kommunikációs technikák alkalmazásával a szülésznő világosan és érthetően átadhatja az információkat, válaszolhat a kérdésekre és érzelmileg is támogathatja a vajúdó nőt, ezáltal segíthet a kismamának megérteni a vajúdási folyamatot és megalapozott döntéseket hozni. A szülésznő a kismama iránti empátiát és figyelmet is kifejezheti a kommunikáció révén. A szülésznő és a szülő nő közötti kommunikáció vizsgálatára irányuló kutatások megállapították, hogy a páciensek elégedettségérzését a szakemberrel való kommunikáció minősége jelentős mértékben befolyásolja. A kutatás igyekszik számba venni, hogy milyen kommunikációs technikákat alkalmaznak a szülésznők a szülő nőkkel való kapcsolat kialakítása során. A szülésznők által alkalmazott kommunikációs technikák megismerése segíthet javítani a felek közötti kommunikációt és hatékonyabbá tenni a szülő nők támogatását.

Kulcsszavak: **kommunikációs technikák, orvos-beteg kommunikáció, szaknyelv**

COMMUNICATION TECHNIQUES TO DEVELOP THE DOCTOR-PATIENT RELATIONSHIP, LANGUAGE FOR SPECIFIC PURPOSES

In my research, I focus on communication techniques in a specific area of medical care, obstetric care. Appropriate communication is key to the midwife-woman giving birth relationship, as it helps to promote optimal information flow, mutual understanding, and trust between the parties. By using effective communication techniques, midwives can convey information clearly and comprehensibly, answer questions and provide emotional support to the woman in labour, thereby helping the mother to understand the labour process and make informed decisions. The midwife can also express empathy and consideration towards the mother through communication. Research on communication between midwives and women in labour (Rijnders et al., 2008; Rowe et al., 2002) has found that the quality of communication with the professionals has a significant impact on the patient's sense of satisfaction (Dahlberg et al., 2016). In my research, I tried to identify the communication techniques used by midwives in their interactions with women in labour. Understanding the communication techniques used by midwives can help to improve communication between the two sides and support women in labour more effectively.

Keywords: **communication techniques, doctor-patient communication**

Molnár Csikós László

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
mcsikos@gmail.com

AZ IMPLICIT NORMÁJÚ NÉPNYELV NAPJAINKBAN

A népnyelv hagyományosan a nyelvjárásokból jön létre, ez a szerepe azonban csökken, miután eredeti formájukban a nyelvjárások sok helyütt nem maradnak fenn. Az életkörülmények megváltozásával háttérbe szoruló nyelvjárások beépülnek a köznyelv regionális változatába. A népnyelvet régen a nyelvjárások összességének tekintették, később pedig a különböző nyelvjárásokban beszélők közös nyelvi sajátosságainak összességét látták benne. Az implicit, hallgatólagos norma által létrejövő közös nyelvváltozatként a népnyelvet régen az egyszerű emberek mindennapi beszédére utalva köznyelvnek nevezték. A 19. század végén felismerték a köznyelv és a népnyelv kettősségét, azzal, hogy a népnyelvet az explicit, tételes normát követő köznyelv változatának tekintették. Napjainkban a népnyelv standardizálatlan nyelvváltozatnak mutatkozik, a bizalmas köznyelvvél azonosul. A szerző szerint a szleng városi népnyelvvnek számít. Erre utal az a jelenség, hogy egyes tájszavak szlengként jelennek meg benne.

Kulcsszavak: **népnyelv, nyelvjárás, köznyelv, regionális köznyelv, szleng**

THE VERNACULAR WITH AN IMPLICIT NORM NOWADAYS

The vernacular is traditionally created from the dialects, but this role is decreasing, since the dialects in their original form do not survive in many places. Dialects that have fallen into the background due to changes in living conditions are integrated into the regional version of the common language. In the past, the vernacular was considered a set of dialects, and later it was seen as a set of common linguistic features of the speakers of different dialects. As a common language variant created by an implicit, explained norm, the vernacular used to be called common language, referring to the everyday speech of ordinary people. In the end of the 19th century, the duality of the common language and the vernacular was recognized, by considering the vernacular as a variant of the explicit, itemized norm following standard. Nowadays, the vernacular appears as a non-standardized language variant, identified with the confidential common language. According morsome landscape words appear in it as slang.

Keywords: **vernacular, dialect, common language, regional standard, slang**

■
Molnár Zsuzsanna

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
molnar.zsuzsanna@nytud.hu

Sipos Mária

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
sipos.maria@nytud.hu

AZ 'ÁLL' IGE A SZLOVÁK NYELV LOKATÍV MONDATAIBAN

Annak ellenére, hogy elvileg egyetemes tapasztalást fejeznek ki, a testtartásigék használata az egyes nyelvekben nem egyforma. Azt, hogy a lokatív mondatokban hogyan használatosak a testtartásigék, nagyon sok körülmény befolyásolja. Ezek között van a nyelv „satellite-framed” vagy „verb-framed” jellege, amely nagyjából meghatározza azt, hogy hány testtartásigéből létrejött kvázikopula van az adott nyelvben, és hogy ennek alapján melyik, Ameka és Levinson által megállapított tipológiai csoportba tartozik. A testtartásigékre visszavezethető kvázikopulák használatát emellett a tapasztaltak szerint befolyásolják kulturális tényezők is. Ugyancsak fontos, hogy a használati jellemzők szomszédos nyelvek között hasonlíthatnak egymásra, így találunk hasonlóságokat a magyar és a horvát nyelv között. A Nyelvtudományi Kutatóközpontban alapjában véve két területen indultak meg a kutatások: egyrészt a nyugat-szibériai nyelveket vizsgálták, másrészt a magyart, és azzal szomszédos nyelveket ír le. Az előadás a szlovák nyelv 'áll' jelentésű igéjéből létrejött kvázikopula használatának vázlatos bemutatását tervezi, arra helyezve a hangsúlyt, hogy milyenek a hasonlóságok és a különbségek a szlovák és a magyar használat között.

Kulcsszavak: lokatív mondat, 'áll' ige, kvázikopula, szlovák nyelv

THE VERB 'STAND' IN LOCATIVE SENTENCES IN SLOVAKIAN

Although posture verbs are supposed to express a universal experience, their use is far from being the same in different languages because it is influenced by numerous factors. One of them is the satellite-framed or verb-framed character of the language, which roughly determines how many quasi-copula of posture verbs there are in a given language, i.e. to which typological group identified by Ameka and Levinson the given language belongs to. In addition, the usage of quasi-copulas that can be traced back to posture verbs has also been found to be influenced by also cultural factors. It is also important to note that usage patterns can be similar between neighbouring languages. This may account also for the fact that similarities have been found between Hungarian and Croatian. At the Research Centre for Linguistics, investigations have basically started with respect to two geographical areas: on the one hand, we have studied some languages of Western Siberia, on the other hand, we also aim to describe Hungarian and its neighbouring languages. In our presentation we plan to outline the use of the quasi-copula deriving from the Slovak verb 'stand', focusing on the similarities and differences between the Slovak and the Hungarian usages.

Keywords: locative sentence, verb 'stand', quasi-copula, Slovak

■
Móricz Virág Kinga

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
moriczviragkinga@gmail.com

A GYÓGYPEDAGÓGIAI KIFEJEZÉSEK KOMMUNIKÁCIÓS ASPEKTUSA

A dolgozat a gyógypedagógiai segítséggel élő csoportokat jelölő kifejezések kommunikatív hatását, tulajdonságait tárja fel. A gyógypedagógiai fogalomrendszer egy rendkívül bonyolult és változékony struktúra. A sok egymásnak alá-, fölé- és mellérendelt diagnosztikai kategória olyan kifejezéshalmazt alkot, amely ma sem teljesen egységes. A gyógypedagógia, pszichológia és orvostudomány gyakran eltérő szavakkal jelöli ugyanazokat a csoportokat, ez tovább bonyolítja a rendszerben való eligazodást. A dolgozat a régi magyar gyógypedagógiai fogalomrendszer változásának bemutatásával azt igyekszik szemléltetni, hogy a történelem folyamán változó, fogyatékos személyekről szóló diskurzuson mennyire élesen látszik az ehhez a kisebbségi csoporthoz való társadalmi hozzáállás. A nem megfelelő kifejezések csökkentértékűséget kommunikálhatnak, degradálóak lehetnek a fogyatékos személyekkel, személyekről szóló diskurzusban. A dolgozat a Szerbiában használatos gyógypedagógiai szakkifejezéseket magyarra fordítva, összefüggő rendszerben tárgyalja.

Kulcsszavak: **gyógypedagógia, fogyatékoság, gyógypedagógiai fogalomrendszer, kommunikáció, társadalmi attitűd**

THE COMMUNICATIVE ASPECT OF SPECIAL EDUCATION EXPRESSIONS

The essay explores the communicative impact and characteristics of expressions used to refer to groups with special needs. The terminology in the field of special education comprises a highly complex and variable structure. The multitude of diagnostic categories, some subsuming, overlapping, or complementing each other, forms a set of expressions that is still not entirely consistent today. Special education, psychology, and medicine often use different words to describe the same groups, further complicating navigation within the system. The essay aims to illustrate how the changing discourse throughout history regarding individuals with disabilities reflects society's attitudes toward this minority group. Inappropriate expressions can communicate a sense of inferiority and can be degrading in the discourse about individuals with disabilities. The essay discusses the translation of special education terms used in Serbia into Hungarian in a coherent system.

Keywords: **special education, disabilities, terminology, communication, social attitude**

Nádor Orsolya

Univerzita Komenského v Bratislave (Pozsony, Szlovákia)
nadororsolya@gmail.com

KELET-KÖZÉP-EURÓPAI GASZTRONÓMIA A TERMINI MAGYAR–MAGYAR SZÓTÁRBAN

Az előadás az élőbeszédet tükröző Termini magyar–magyar szótár alapján a *gasztronómia* témakört vizsgálja a kommunikáció, konceptualizáció és a funkcionalitás szemszögéből. A gasztronómia a szótár 5410 címszava közül 434-nek a fogalomköri minősítése. Ez a terület összetett információval szolgálhat arról, hogy milyen kapcsolat van egy-egy magyar nyelvváltozat és az azt körülvevő többségi nyelv beszélőközössége között grammatikai (átvétel módja, írott és kiejtésbeli formája, van-e jelentésváltozás) és kulturális szempontból. A gasztronómiai szócikkek tanúskodnak az együttélés kulturális érintkezési pontjairól is. E tekintetben a szócikkekben található példamondatok sokat elárulnak a mindennapokat jellemző nyelvi-kulturális kapcsolatrendszeréről, mivel ezek részben a helyi sajtóból, részben a kutatók egyéni gyűjtéséből származnak. Még egy szempont bevonása célszerű: vannak-e olyan lexikai elemek, amelyek minden régióban megjelennek azonos módon vagy kisebb-nagyobb módosulásokkal.

Kulcsszavak: **Termini magyar–magyar szótár, gasztronómia, kontaktológia, nyelvi és kulturális kapcsolatok**

EAST-CENTRAL EUROPEAN GASTRONOMY IN THE TERMINI HUNGARIAN-HUNGARIAN DICTIONARY

This presentation focuses the topic of gastronomy from the perspective of communication, conceptualization and functionality, based on the Termini Hungarian-Hungarian dictionary of spoken language. Gastronomy represents the conceptual classification of 434 of the 5410 headwords in the dictionary. This field can provide complex information about the relations between a variety of Hungarian and its surrounding majority language speakers from a grammatical (mode of transmission, written and pronunciation form, changes in meaning) and cultural point of view. The gastronomic vocabulary also provides evidence of cultural points of contact of coexistence. In this respect, I suppose that the sentences in the headwords will tell us a lot about the language-cultural interaction in everyday life, as they are based partly on local press and partly on the individual experiences of the researchers. One more aspect could be included: are there lexical items that are used in the same way in all regions, or with small or large modifications?

Keywords: **Termini Hungarian-Hungarian dictionary, gastronomy, contactology, language and cultural relations**

Oszkó Beatrix

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
oszkobea@gmail.com

Sipos Mária

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
sipos.maria@nytud.hu

Várnai Zsuzsa

Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
varnai.zsuzsa@nytud.hu

A MAGYAR LOKATÍV MONDATOK IGEI ELEMEIRŐL

Az előadás célja, hogy bemutassa a magyar lokatív mondatok igei elemeit, részben tipológiai és kognitív összefüggésekben, részben kommunikációs és stilisztikai szempontból. Ameka és Levinson tipológiája szerint a magyar olyan nyelvként jellemezhető, amely a semleges *van* kopula mellett kisszámú, testtartásigekre visszavezethető kvázikopulát használ, ez a magyar esetében az *áll* és a *fekszik*. Azonban ezeken kívül is vannak igei elemek, amelyek a lokatív mondatokban megjelennek. Először is ebbe a csoportba tartoznak a pozícióigékből grammatikalizálódott kvázikopulák, a *függ* és a *lóg*. Másrészt egy jól körülhatárolt szövegtípusban mozgásigék – pl. *fut* – is funkcionálhatnak lokatív mondat igei elemeként. Harmadrészt bizonyos feltételek mellett gyakoriak az úgynevezett rezultatív szerkezetek is, pl. *rá van téve*. Végül van egy semleges ige, az *elhelyezkedik*, valamint van két igenév is, nevezetesen a *található* és a *látható*, amelyek gyakran szerepelnek lokatív mondatokban. Az utóbbi háromnak azonban stilisztikai megkötései vannak: elsősorban formális stílusú szövegekben fordulnak elő.

Kulcsszavak: lokatív mondat, ige, kopula, kvázikopula, magyar nyelv

ON THE VERBAL ELEMENTS OF HUNGARIAN LOCATIVE SENTENCES

The aim of our presentation is to present the verbal elements of Hungarian locative sentences, partly in typological and cognitive contexts, partly from communicational and stylistics points of view. According to Ameka and Levinson's typology, Hungarian can be characterized as a language using, besides the neutral copula *van* 'be', a small number of quasi-copulas originating in posture verbs, namely *áll* 'stand' and *fekszik* 'lie'. However, there are further elements that appear in locative sentences. First, quasi-copulas that have grammaticalized from positional verbs, e.g. *függ* 'hang', *lóg* 'hang' belong to this group. Second, in a well-defined type of texts, also motion verbs, e.g. *fut* 'run' can function as a verbal element of a locative

sentence. Third, resultative structures, e.g. *rá van téve* ‘is put on something’ are also frequent under some conditions. Finally, there is a neutral verb *elhelyezkedik* ‘be situated’, as well as there are also two participles, namely *található* ‘can be found’, *látható* ‘can be seen’ that are often used in Hungarian locative sentences. The latter three, however, have stylistic constraints, viz. they primarily occur in texts of formal style.

Keywords: locative sentence, verb, copula, quasi-copula, Hungarian

Pásztor-Kicsi Mária

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
manyi@ff.uns.ac.rs

ALAPÍZEK ÉS ALAPÍZNEVEK A MAGYAR ÉS A SZERB NYELVBEN

A kutatás az ízek észlelésének konceptualizációját vizsgálja a magyar és a szerb nyelvben. Az európai kultúra hagyományosan négy ízt tekint alapíznek: a sósat, az édeset, a savanyút és a keserűt. Más kultúrákban ezzel szemben másképpen alakul az alapízek megítélése. Így a Távol-Keleten (pl. Japánban) egy ötödik ízt is alapíznek tartanak. Ez az ún. *umami* (MSG), amelynek önálló receptora van a nyelven, és az emberiség jelentős része általában fel is tudja ismerni. Mindez arra utal, hogy az ízlelés pszichofizikai érzékelése feltehetően nem korrelál a hagyományosan kialakult alapíznevekkel. Több empirikus kutatás is foglalkozott ezzel a témával, s ezek azt sugallják, hogy nem bizonyítható az alapízek létezése, ahogyan a színérzékelés esetében bizonyítható az alapszíneké. A kutatás célja megvizsgálni, miképpen érhető tetten az ízéslelés a magyar és a szerb nyelvben a világ nyelvi képeként ismertté vált kognitív elmélet szempontjából.

Kulcsszavak: az ízek pszichofizikai érzékelése, alapízfogalmak és alapíznevek, magyar nyelv, szerb nyelv, a világ nyelvi képe

BASIC TASTES AND BASIC TASTE TERMS IN HUNGARIAN AND SERBIAN LANGUAGES

This paper deals with the conceptualization of the perception of taste in Hungarian and Serbian languages. Traditionally in European culture exist four basic tastes: salty, sweet, sour and bitter. However, in other cultures there are accepted different tastes as basic ones, e. g. in some Far East countries (such as Japan) there is a fifth so called “basic” taste referred to as *umami* (MSG), which has its own taste receptor on the tongue and can be universally recognized by the bulk of mankind. This means that the psychophysical perception of gustative phenomena hypothetically doesn’t correlate with the traditionally established names of basic tastes. A considerable number of empirical studies in this topic had been taken place (such as Erickson 2008) which suggested that there couldn’t be approved the existence of basic tastes like in the case the basic colours. The aim of this

study is to explore how does the perception of tastes appear in Hungarian and Serbian languages based on the perspective of “linguistic view of the world”.

Keywords: psychophysical perception of tastes, basic taste concepts and terms, Hungarian language, Serbian Language, cognitive theory of linguistic view of the world

Rosenberg Mátvás

ELTE, Nyelvtudományi Doktori Iskola, Budapest
matyas.rosenberg@gmail.com

KONCEPTUÁLIS ÉS GYAKORLATI VÁLTOZÁSOK A MAGYARORSZÁGI ROMANI SZÓTÁRAKBAN (1797–2021)

Az előadás 24 magyarországi romani szótárt és 4 szótári résszel rendelkező nyelvtant elemez több aspektusból. A szótárak kezdeti szakaszában (1797–1980) a szavak nem mindig állnak betűrendben, ragozott alakok szerepelnek, az ortográfia inkonzisztens, az adatközlők száma korlátozott. A középső időszakban (1980–2000) megjelennek a modern szótárszerkesztési elvek, azonban a szerkesztők a preskriptív szemlélet irányába mozdulnak, neologizmusokkal és internacionalizmusokkal gazdagítva a romani nyelvet. A jelenlegi szakaszban (2000-től napjainkig) tovább nő az internacionalizmusok száma, ahogy hindi és szanszkrit eredetű neologizmusok is megjelennek. Az előadás elektronikus és papíralapú szótárakat, dialektális gyűjtéseket, valamint az internacionalizmusok és a hindizmusok/szanszkritizmusok arányait és a szótárszerkesztési motívációk változásainak okát is vizsgálja, ahogy arra is keresi a választ, miképp lehet az, hogy ténylegesen jól használható romani szótár máig nem született.

Kulcsszavak: romani nyelv, szótárak, hindi nyelv, neologizmus, internacionalizmus

CONCEPTUAL AND PRACTICAL CHANGES IN HUNGARIAN ROMANI DICTIONARIES (1797–2021)

In my presentation, I analyze 24 Romani dictionaries and 4 grammars with substantial lexical sections from various perspectives. During the initial phase (1797–1980), entries in these dictionaries are not always alphabetized, inflected forms are prevalent, the orthography is inconsistent, and there is a limited number of informants. In the middle period (1980–2000), modern lexicographic principles emerge, but editors increasingly adopt a prescriptive approach, enriching the Romani with neologisms and internationalisms. In the current phase (from 2000 to present), the number of internationalisms continues to rise, complemented by neologisms of Hindi and Sanskrit origin. My presentation examines electronic and print

dictionaries, dialectal collections, as well as the proportion of internationalisms and terms originating from Hindi/Sanskrit. I also investigate the shifting motivations behind dictionary editing and explore the reasons why a truly functional Romani dictionary has yet to be created.

Keywords: **Romani language, dictionaries, Hindi language, neologism, internacionalism**

Szabó Laki Boglárka

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
boglarka.laki@ff.uns.ac.rs

KOGNITÍV METAFORÁK A BESZÉLT NYELVI ÉLETTÖRTÉNETEKBEN

A kognitív metaforaelmélet szerint a metafora a nyelv funkcionálásának alapvető módja, a gondolkodás és a megértés elengedhetetlen eszköze, egyben tükrözi az ember megismerési és gondolkodási folyamatait. A metaforák nemcsak retorikai eszközök, hanem áthatják mindennapi kommunikációnkat. A dolgozat vajdasági magyar nők beszélt nyelvi élettörténetében vizsgálja a metaforikus gondolkodás alakzatait kognitív metaforaelméleti keretben. Feltárja az élettörténethez kapcsolódó fogalmi séma egyes elemeinek metaforikus konceptualizációját, valamint feltérképezi a gyakori forrástartományokat. A narratívák jellegéből adódóan a metaforák megvilágítják az élettörténetek fontos eseményeinek, fogalmainak elménkben, gondolatainkban való képszerű megjelenését, betekintést nyújtanak a világ értelmezésébe.

Kulcsszavak: **kognitív metafora, élettörténet, beszélt nyelv**

COGNITIVE METAPHORS IN ORAL LIFE STORIES

According to cognitive metaphor theory, metaphor is a fundamental way of language functioning, an essential tool for thinking and understanding, simultaneously reflecting human cognition and thought processes. Metaphors are not only rhetorical devices; they permeate our everyday communication. This paper investigates metaphorical thinking in the life stories of Hungarian women in Vojvodina, analyzed through a cognitive metaphorical framework. It examines shared source domains and metaphorical representations linked to the conceptual schema of life history, as expressed in spoken language. Due to the nature of narratives, metaphors can illuminate the imagery of crucial events and concepts within life stories that shape our perception of the world. This offers an insight into how we make sense of the world.

Keywords: **cognitive metaphor, life story, spoken language**

■
Szoták Szilvia

Budapesti Metropolitan Egyetem; OFFI Zrt.; Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat, Budapest
sacka2008@gmail.com

AZ AUSZTRIAI MAGYAR DIASZPÓRA NYELVHASZNÁLATI SZOKÁSAI A CIVIL SZFÉRÁBAN – SZEMELVÉNYEK EGY SZOCIOLINGVISZTIKAI KUTATÁS EREDMÉNYEIBŐL

Az előadás egy 2021-ben az Ausztriában élő magyar diaszpóracsoport körében végzett online kérdőíves szociolingvisztikai kutatás részeredményeit mutatja be. A kutatás elsődleges motiválója a kutatói kíváncsiság volt. A nyelvcseré utolsó fázisát megélő burgenlandi magyarság körében végzett terepmunkák után a hasonlóan Magyarország közelében élő, de dinamikusan változó magyar allochton népcsoport diaszporizációs folyamatának a megismerése. Az ausztriai magyar diaszpórára nem lehet mint homogén csoportra tekinteni, hiszen az nagyon is heterogén: differenciálja a kivándorlás időszaka, a vallási vagy politikai hovatartozás, a gazdasági erő, a társadalmi rétegződés, a származási ország stb. A kérdőívet 1418 fő töltötte ki magyarul, 36 fő németül – többségében nők. A 123 kérdés töredéke vonatkozott a civil szervezetek által szervezett programokon mint nyelvi színtereken folyó nyelvhasználati szokásokra. A civil élet, a civil szervezetek fontos szerepet töltenek be a diaszporizációs folyamatokban, így feltételezhető, hogy az általuk szervezett események a magyar nyelvhasználat fontos és meghatározó színterei. Eredetisége abban rejlik, hogy e kutatási tapasztalat alapja lehet a magyar diaszporizációs folyamat és a diaszpóracsoport nyelvhasználati szokásai mélyebb megismerésének.

Kulcsszavak: attitűd, ausztriai magyar diaszpóra, diaszpórakutatás, diaszpóraközösség, diaszporizációs folyamat

LANGUAGE USE HABITS OF THE HUNGARIAN DIASPORA IN AUSTRIA IN THE CIVIL SPHERE - EXCERPTS FROM A SOCIOLINGUISTIC RESEARCH

The presentation will present the partial results of an online questionnaire-based sociolinguistic research among the Hungarian diaspora in Austria in 2021. The primary aim of the research was to investigate the diasporic process of the Hungarian allochthonous ethnic group living in a similar but dynamically changing environment close to Hungary, following fieldwork among the Hungarian population in Burgenland, who are in the last phase of language exchange. I do not consider the Hungarian diaspora in Austria as a homogeneous group since it is very heterogeneous: it is differentiated by the period of emigration, religious and political affiliations, economic power and social stratification, in addition to the country of origin (which can be any country neighbouring Hungary) and the different social milieu. The questionnaire was completed by 1418 people in Hungarian and 36 in German - the majority of them women. A fraction of the 123 questions concerned

language use patterns in programmes organised by NGOs as linguistic arenas. Civil life and NGOs play an important role in the diasporisation process, so we assume that the events organised by them are important and decisive arenas for Hungarian language use. Its originality lies in the idea that this research experience could be the basis for a deeper understanding of the Hungarian diasporisation process and the language use habits of the diaspora group.

Keywords: **attitudes, Hungarian diaspora in Austria, diaspora**

Szőke Eszter

Kiskunhalasi Semmelweis Kórház; Transzlációs Medicina Intézet, Semmelweis Egyetem, Budapest
szokeeszter05@gmail.com

Szabó Martina Katalin

Szegedi Tudományegyetem Informatikai Intézet; Társadalomtudományi Kutatóközpont, ELKH; Tokyo University of Foreign Studies
Szabo.Martina@tk.hu

EGY MAGYAR NYELVŰ DIZARTRIA-KORPUSZ LÉTREHOZÁSÁNAK FOLYAMATA ÉS TAPASZTALATAI

A kutatás fő célja az, hogy létrehozzon egy nagy méretű, nyelvtechnológiai módszerekkel és eszközökkel elemezhető spontánbeszéd-korpuszt. A dizartria egy olyan beszédzavar, amelyet főként a beszédmozgások koordinációs kivitelezésének a zavara jellemez. Tudomásunk szerint a dizartriával élőknek nincs megfelelő méretű, a kutatóközösség számára hozzáférhető magyar nyelvű adatbázisuk, ami korlátozza az elemzési és terápiás lehetőségeket. A jelen előadás egy pilot-munka tapasztalatain keresztül a tervezett korpusz sajátosságait, valamint a korpuszpépítési és -feldolgozási munka módszereit és eszközeit, valamint az eddigi tapasztalatokat és kihívásokat mutatja be. Az eddig elkészített pilot-korpusz jelenleg összesen három fő dizartriás beteg spontán beszédét tartalmazza, amelyet leiratoztunk és nyelvészeti szempontból elemeztünk. Az előadás bemutatja az első vizsgálati eredményeket is.

Kulcsszavak: **dizartria, korpusz, korpusznyelvészet, nyelvtechnológia**

FIRST EXPERIENCES OF CREATING A HUNGARIAN DYSARTHRIA SPEECH CORPUS

The main goal of our research project is to create a large corpus of dysarthric spontaneous speech that can be analyzed in a quantitative and qualitative manner, as well as in terms of several linguistic features via language technology methods. Dysarthria is a speech disorder that is mainly characterized by disturbance of speech movements, and with respect to its

etiological background, it can be caused by damage in different areas of the nervous system. To the best of our knowledge, a Hungarian corpus data of a suitable size has not been compiled so far, which limits the analysis, as well as the therapeutic opportunities. In this presentation, through the experiences of a pilot work, we would like to introduce our corpus creation plans, along with the methods and tools, applied, what is more, the experiences and challenges of our work so far. The recent pilot corpus contains a total of 3 dysarthric patients' spontaneous speech, which was transcribed from acoustic and linguistic points of view. In this presentation, we would also present our first analysis results.

Keywords: **dysarthria, corpus, corpus linguistics, language technology**

Tóth Szilárd

ELTE BTK – Elméleti Nyelvészeti Tanszék, Nyelvtudományi Kutatóközpont, Budapest
toth.szili@gmail.com

A PALATALIZÁCIÓ ELMÉLETI MEGJÓSOLHATÓSÁGA

Az előadás a szerb nyelv három legismertebb morfofonológiai jelenségét vizsgálja: az első a palatalizációt, a veláris előretoldást és a jotációt. A jelenségek együttes vizsgálata nagyon tanulságos elméleti általánosításokkal szolgál. Egyrészt szükséges lesz formális keretek között bemutatni a palatalizációs folyamatokat, másrészt fényt kell deríteni arra, hogy noha az elméleti formalizmus precíz jóslatokat ad, nem minden adat fedheti le az elméletet kielégítő módon. Az általános tankönyvi adathalmazokat számos esetben övezik a beszélt nyelvben használt kivételes (nem megjósolható) alakok. Az előadás a leírásban a kormányásfonológia szigorú CV-fonológiai elméleti keretét és az elemelméletet alkalmazza. A kormányási relációkkal kívánja bemutatni az általános, univerzális grammatika elveinek és paramétereinek engedelmeskedő palatalizációs mintázatokat, majd azt, hogy szükségszerű, mégis meglepő kivételeket találni, melyek nem feltétlenül engedelmeskednek a fonológia diszkrét természetének, és inkább graduálisak.

Kulcsszavak: **palatalizáció, szerb nyelv, kivételesség, kormányásfonológia, elemelmélet**

THE THEORETICAL PREDICTABILITY OF PALATALIZATION

In my presentation, I will examine the three most well-known morphophonological alternations of the Serbian language: First Velar Palatalization, Velar Fronting, and Iotation. The joint examination of these phenomena provides valuable theoretical generalizations. Palatalization processes will be presented within a formal framework, and in the meantime, I aim to shed light on the fact that while theoretical formalism provides precise predictions, not all data can be accounted for in a satisfactory manner by the theory. In many cases, the general textbook data are accompanied by exceptional (unpredictable) forms used in spoken language. In my description, I will adopt a Government Phonology analysis using Strict CV Phonology and

Element Theory. Through governing relations, I intend to demonstrate palatalization patterns that obey the principles and parameters of Universal Grammar, and then highlight surprising exceptions that do not necessarily conform to the discrete nature of phonology but are rather gradual.

Keywords: palatalization, Serbian, exceptionality, government phonology, element theory

Tüskei Vilma

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, Újvidék
vilma.tiskei@ff.uns.ac.rs

AZ ABBA- IGEKÖTŐ

Az *abba*- igekötő valószínűleg az *abban* névmásból alakult ki: a két legelterjedtebb ige, amely ezt az igekötőt tartalmazza, sokáig *abbanhagy* és *abbanmarad* formában is megjelenik. Czuczor–Fogarasi (1862, 13) és Ballagi Mór (1868) szótára még az *n* hangot tartalmazó formá(ka)t rögzíti. Az első szerb–magyar szótárak is még az *abban*- igekötős változatokat említik (Brancsics–Derra 1889, 1; Đisalović 1922, 1; Polácsy 1941, 5; Herceg 1946, 1). Az *Erdélyi magyar szótörténeti tár* (1975) az *abbahagy* szócikk alatt az *n* hangot tartalmazó és az *n* nélküli szóalakokat is felsorolja. Az *abba* ('oda, abba az irányba') és az *abban* ('ott') irányukban különböznek, viszont a két leggyakrabban listázott igekötős igénél valószínűbb az 'ott megáll, nem folytatja tovább' jelentéseredet. Az *abbahagy* angol szótári fordításai több lehetőséget is felkínálnak, a Hunglish párhuzamos korpuszban a legtöbb megoldás a 'stop' szót tartalmazza. A magyar–szerb szótárak viszont a 'nem folytatja tovább' mozzanatra utalnak.

Kulcsszavak: *abba*-, *abban*-, igekötő, eredet, nyelvtörténet, jelentés, korpuszkutatás

HUNGARIAN PREFIX ABBA-

Until recently the prefix *abba*- also appeared in the form *abban*-: *abbanhagy* ('to stop working'), *abbanmarad* ('to stop, not to finish'). This was attested, for example, in the dictionary that examines the archive of letters from Transylvania from the 16th to the 19th centuries. Both *abba* and *abban* are demonstrative adverbial pronouns by origin, but they do not have the same meaning: *abba* indicates direction ('into'), and *abban* stativity: 'to be in a place'. The above-mentioned *abbahagy* and *abbanmarad* primarily appear in everyday use and for this particular reason they are the focus of this paper. The prefix in them refers to something that stops happening at a certain point, which may mean that the origin of this prefix is the word *abban* ('then', 'at that point'), and the *N* disappeared over time for easier pronunciation. However, it is interesting that while the majority of offered translations in the Hungarian-English and Hungarian-Serbian dictionaries refer to the termination of an activity, in the Hungarian-English comparative corpus the most common translation is the word 'stop', which puts the emphasis on stopping, and not on the activity being terminated.

Keywords: prefix, *abba*-, origin, language history, meaning, corpus

■
Vukov Raffai Éva

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, Szabadka
eva.vraffai@gmail.com

NYELVRŐL ÉS KÖZÖSSÉGRŐL SZÓLÓ DISKURZUSOK SZÉKELYKEVÉN

Székelykevei terepkutatásaink során felszínre kerültek olyan nyelvről, nyelvhasználatról való vélekedések, amelyek kapcsolódnak az al-dunai székelyek eredetéhez, továbbá nyelvük jellegzetességeihez és változásához. Ugyanakkor az adatközlők nyilatkoznak a velük egy közösségben élő bolgárok nyelvének, a bánáti bolgárnak a sajátosságairól, annak rokonsági kapcsolatairól. A magyarul beszélő székelykeveiek – legyenek székely, bolgár vagy egyéb származásúak – kijelölik nyelvváltozatuk, kommunikációs gyakorlatuk pozícióját a vajdasági magyar nyelvhasználók közösségében. Mindemellett a makroközösségben betöltött nyelvi szerepükről beszélve felszínre kerülnek az identitás és nyelv diskurzusai: a befogadás, a megbélyegzés, a közös jegyek értéként való megélése, illetve nyelvi erőforrásaik felismerése. Az előadás mindezeket a felmerülő diskurzusokat vizsgálja meg.

Kulcsszavak: Székelykeve, többnyelvűség, nyelvi erőforrások, nyelvi ideológiák

DISCOURSES ON LANGUAGE AND COMMUNITY IN SZÉKELYKEVE (SKORENOVAC)

During our field research in Székelykeve, certain beliefs emerged regarding language and language use, which are related to the origin of the Lower Danubian Szeklers, as well as the characteristics and changes of their language. At the same time, the informants report about the language idiosyncrasies of Bulgarians living in the community, the Banat Bulgarian characteristics, and their relationship. Hungarian-speaking people from Székelykeve - whether they are of Székely, Bulgarian, or other origin - mark the position of their language variant and communication practice in the community of Hungarian language users in Vojvodina. In addition, when talking about the linguistic role played in the macro-community, the discourses of identity and language emerge: inclusion, stigmatization, experiencing common traits as values, and recognizing their linguistic resources. In our lecture, we examine all these emerging discourses.

Keywords: Skorenovac, multilingualism, language resources, language ideologies

Zentainé Kollár Andrea

Szegedi Tudományegyetem, Szeged
kollar69@yahoo.com

A DIALEKTUS FORMÁI ÉS FUNKCIÓI ELENA FERRANTE PRÓZÁJÁBAN

Elena Ferrante olasz regényíró nyelvhasználatának egyik legjellemzőbb vonása a sztenderd nyelv és a dialektus együttes megjelenítése az irodalmi szövegekben. Az író műveiben azonban a dialektus nem a szókincs szintjén kap szerepet; a regények egyes szám első személyű narrátora a sztenderden belül maradván a metanyelv eszközeivel jelzi az olvasó számára, hogy egy-egy belső monológ vagy párbeszéd tájnyelven vagy éppen a többségi nyelven szólal meg. Az előadás Ferrante szövegeinek elemzésével azt igyekszik bemutatni, hogy a szerző és hősei a nyelv és a tájnyelv bonyolult viszonyrendszerében pontosan milyen helyzetekben, milyen megfontolások vagy ösztönös döntések következményeként közelednek vagy távolodnak attól a dialektustól, melyet a nyelvelsajátítás folyamatában első nyelvként tanultak meg, s különböző életszakaszaikban hogyan alakul, változik, erősödik vagy halványul a tájnyelv és annak beszélője közötti, olykor ellentmondásos kapcsolat.

Kulcsszavak: nyelvi attitűd, többnyelvűség, sztenderd és tájnyelv, olaszországi nyelvi helyzet

FORMS AND FUNCTIONS OF DIALECT IN THE PROSE OF ELENA FERRANTE

One of the most characteristic features of the Italian novelist Elena Ferrante's use of language is the combination of standard language and dialect in her texts. In her works, however, dialect does not play a role at the level of vocabulary; the first-person narrator of the novels, while remaining within the standard, uses meta-language to indicate to the reader that an internal monologue or dialogue is in the vernacular or in the majority language. By analysing Ferrante's texts, the paper seeks to show precisely in what situations, as a result of reflection or instinctive decisions, the author and his heroes move closer or further away from the dialect they learnt as their first language in the process of language acquisition, and how the sometimes contradictory relationship between the dialect and its speaker evolves, changes, strengthens or fades in the course of their different lives.

Keywords: language attitude, multilingualism, standard and vernacular languages, language situation

A KONFERENCIA RÉSZTVEVŐI PARTICIPANTS

Andrić Edit

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, tanszékvezető-helyettes,
egyetemi rendes tanár
(Újvidék, Szerbia)
andrice@ff.uns.ac.rs

Angyal László

Nyitrai Konstantin Filozófus Egyetem, adjunktus
(Nyitra, Szlovákia)
langyal96@gmail.com

Cser András

Nyelvtudományi Kutatóközpont; Pázmány Péter Katolikus Egyetem, tudományos tanácsadó
(Budapest, Magyarország)
cser.andras@nytud.hu

Huber Máté

Szegedi Tudományegyetem, Bölcsészettudományi Kar, Angoltanár-képző és Alkalmazott Nyelvészeti Tanszék,
egyetemi tanársegéd, PhD
(Szeged, Magyarország)
hubermate@gmail.com

Imrényi András

ELTE, BTK, Mai Magyar Nyelvi Tanszék, habilitált egyetemi docens, PhD
(Budapest, Magyarország)
imrenyi.andras@btk.elte.hu

Juhász Tóth Tímea

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, tanársegéd, doktorandusz
(Újvidék, Szerbia)
timea.tot.juhas@ff.uns.ac.rs

Katić, Ante

Eszéki Bölcsészettudományi Kar, egyetemi hallgató
(Eszék, Horvátország)
katic.ante@hotmail.com

Katona Edit

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, egyetemi rendes tanár
(Újvidék, Szerbia)
katonae.zenta@gmail.com

Kissné Banga Orsolya

Szegedi Tudományegyetem, MA
(Szeged, Magyarország)
orsolya.banga@gmail.com

Kónya Orsolya

Szegedi Tudományegyetem, doktorandusz
(Szeged, Magyarország)
orsolya.konya@gmail.com

Kovács Rácz Eleonóra

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, egyetemi rendes tanár
(Újvidék, Szerbia)
kreleonora@ff.uns.ac.rs

Lehocki-Samardžić, Ana

Eszéki Bölcsészettudományi Kar, egyetemi rendkívüli tanár
(Eszék, Horvátország)
alehocki@ffos.hr

Marthy Annamária

Semmelweis Egyetem, Szaknyelvi Intézet
(Budapest, Magyarország)
annmarthy@gmail.com

Molnár Csikós László

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, nyugalmazott egyetemi tanár
(Újvidék, Szerbia)
mcsikos@gmail.com

Molnár Zsuzsanna

Nyelvtudományi Kutatóközpont
(Budapest, Magyarország)
molnar.zsuzsanna@nytud.hu

Móricz Virág Kinga

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, demonstrátor, mesterképzés
(Újvidék, Szerbia)
moriczviragkinga@gmail.com

Nádor Orsolya

Univerzita Komenského v Bratislave
(Pozsony, Szlovákia)
Károli Gáspár Református Egyetem, habilitált egyetemi docens
(Budapest, Magyarország)
nadororsolya@gmail.com

Oszkó Beatrix

Nyelvtudományi Kutatóközpont, tudományos munkatárs
(Budapest, Magyarország)
Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, vendégtanár
(Újvidék, Szerbia)
oszkobea@gmail.com

Pásztor-Kicsi Mária

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, egyetemi rendkívüli tanár
(Újvidék, Szerbia)
manyi@ff.uns.ac.rs

Rosenberg Mátyás

ELTE, Nyelvtudományi Doktori Iskola, doktorandusz
(Budapest, Magyarország)
matyas.rosenberg@gmail.com

Sipos Mária

Nyelvtudományi Kutatóközpont, tudományos főmunkatárs, PhD
(Budapest, Magyarország)
sipos.maria@nytud.hu

Szabó Laki Boglárka

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, tanársegéd, PhD
(Újvidék, Szerbia)
boglarka.laki@ff.uns.ac.rs

Szabó Martina Katalin

Szegedi Tudományegyetem Informatikai Intézet; Társadalomtudományi Kutatóközpont, ELKH;
Tokyo University of Foreign Studies, tudományos munkatárs; posztdoktori ösztöndíjas
(Szeged, Magyarország)
Szabo.Martina@tk.hu

Szoták Szilvia

Budapesti Metropolitan Egyetem; OFFI Zrt.; Termini Magyar Nyelvi Kutatóhálózat
(Budapest, Magyarország)
sacka2008@gmail.com

Szőke Eszter

Kiskunhalasi Semmelweis Kórház; Transzlációs Medicina Intézet, Semmelweis Egyetem, logopédus; PhD
(Kiskunhalas, Magyarország)
szokeeszter05@gmail.com

Tóth Szilárd

ELTE BTK – Elméleti Nyelvészeti Tanszék, Nyelvtudományi Kutatóközpont, alapszakos hallgató
(Budapest, Magyarország)
toth.szili@gmail.com

Tüskei Vilma

Újvidéki Egyetem, BTK, Magyar Nyelv és Irodalom Tanszék, magyar nyelvi lektor, doktorandusz
(Újvidék, Szerbia)
vilma.tiskei@ff.uns.ac.rs

Várnai Zsuzsa

Nyelvtudományi Kutatóközpont, tudományos munkatárs
(Budapest, Magyarország)
varnai.zsuzsa@nytud.hu

Vukov Raffai Éva

Újvidéki Egyetem, Magyar Tannyelvű Tanítóképző Kar, egyetemi rendkívüli tanár
(Szabadka, Szerbia)
eva.vraffai@gmail.com

Zentainé dr. Kollár Andrea

Szegedi Tudományegyetem, intézetvezető egyetemi docens
(Szeged, Magyarország)
kollar69@yahoo.com

TARTALOM

CONTENTS

Tudományos programbizottság	4
Scientific committee	4
Program	5
Time schedule	9
Az előadások tartalmi összefoglalója	13
Abstracts	13
A konferencia résztvevői	41
Participants	41

31. EGYETEMI NYELVÉSZETI NAPOK
KOMMUNIKÁCIÓ – KONCEPTUALIZÁCIÓ – FUNKCIONALITÁS
Nemzetközi tudományos konferencia

31. UNIVERSITY LINGUISTIC DAYS
COMMUNICATION – CONCEPTUALIZATION – FUNCTIONALITY
International scientific conference

REZÜMÉKÖTET BOOK OF ABSTRACTS

Kiadó
ÚJVIDÉKI EGYETEM, BÖLCSESZETTUDOMÁNYI KAR,
MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM TANSZÉK

A kiadásért felel
dr. Ivana Živančević-Sekeruš

Felelős szerkesztő
dr. Toldi Éva

Szerkesztette
dr. Andrić Edit

Korrektor
Buzás Márta

Készült a Sajnos Nyomdában Újvidéken, 2023-ban

ISBN 978-86-6065-776-5

